

שיחת השבוע

ספרים חדשים

הלכות מוקצה

משולחן ערוך אדה"צ
בעריכת והוצאת הרב שמעון גדסי
הלכות מוקצה עם שני מדורים נלווים
- 'ביאורים וצינונים' ו'הלכה למעשה'. 174
עמ'. טל' 03-9606018.

בריאות ורפואה

מאת הרבי מליובאוויטש
בהוצאת היכל מנחם
עצות, הוראות והדרכות בענייני בריאות
ורפואה, שנתן הרבי במרוצת השנים. ערוך
לפי נושאים. 292 עמ'. להשיג באתר היכל
מנחם.

חידושים על הפשט של רש"י

מאת בעלי התוספות
בהוצאת המהדיר הרב משה פיליפ
בפעם הראשונה יוצאים לאור פירושי
בעלי התוספות של רש"י, אשר נאספו
לפני יותר מ-600 שנה. 490 עמ'. טל'
054-8476350.

שבת

מאת סיוון רהב-מאיר
בהוצאת ידיעות ספרים
מדריך ליום הקדוש בשבוע, מסע שלב
אחר שלב, מההכנות לשבת ועד סיומה.
לצד המדריך המעשי - סיפורים אישיים
וטיפים שכל אחד יכול ליישם. 250 עמ'.

עכשיו קל ופשוט להצטרף
למעגל המפיצים

היכנסו לאתר chabadisrael.co.il
ותקבלו תמורת סכום סמלי את העלוני
מידי שבוע ותוכלו להיות ממזכירי הרבים.

זמני השבוע

ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע	אילת	ניו-יורק
17:39	17:54	17:45	17:56	17:57	18:07
18:49	18:51	18:50	18:51	18:51	19:04

שבת, ישראל,
קדם והזמנים

להיגייס טעם יהודי KEDEM

המולד: יום ראשון, 9 בבובר, 43 דקות ו-2 חלקים
ראש חודש מרחשוון: בימים ראשון ושני

רגע לשירותים הבחינה במתרחש בתא הטייס
והתריעה על הנעשה.

(3) כמה נוסעים ישראלים קמו מייד ופעלו,
נאבקו בטייס המשנה, השתלטו עליו ומנעו ממנו
להמשיך במעשיו.

(4) יניב חיון, שרברב במקצועו, אחרי שניטרל
את המחבל, משך את ההגאים והוציא את המטוס
ממצב הצלילה שניות אחדות קודם שההתרסקות
הייתה נעשית בלתי-נמנעת.

(5) המטוס צלל במהירות עצומה, דבר שיוצר
עומס קיצוני מאוד על המטוס ועלול להביא
להתפרקותו.

טיסת הפלאות. סדרת ניסים בלתי-נמנעת

(6) הצלילה הייתה חריפה כל-כך עד שנגרם
נזק לחלק מהזנב, ומומחי תעופה הביעו פליאה
שהזנב כולו לא נעקר.

(7) במטוס היו שני טייסים נוספים, שלא היו
אמורים לשמש צוות בטיסה הזאת, וידעו כיצד
לייצבו ולהנחיתו.

(8) ההצלחה להביא את המטוס לנחיתה בשלום
אחרי שכמה ממערכותיו נפגעו - היא נס כשהיא
לעצמה.

(9) לאחר תקיפה בתא הטייס, צלילה קיצונית,
מאבק פיזי בתוך המטוס ונזק למטוס - כל
הנוסעים והצוות שרדו.

תהיה שנת פלאות וזהרות

אין פלא שרבים מנוסעי המטוס תיעדו את
עצמם הולכים לבית הכנסת לברך 'הגומל', ועם
ישראל כולו מביע תודה לבורא העולם על חסדיו
העצומים, שהפרו את מזימת שונאינו להפוך את
החג לתוגה, ותחת זאת ראו הכול "כי גבר עלינו
חסדו".

אנחנו חיים בתקופה מופלאה שבה היד
האלוקית, המגינה על עם ישראל, מופיעה שוב
ושוב בגלוי, לעיני כול. נבטח בבורא שאכן השנה
הקרובה תהיה שנת פלאות וזהרות, בגאולה
האמיתית והשלמה.

בראשית נבראו הטבע והניסים

הטיסה בשבוע שעבר
המחישה בדרך המדהימה
ביותר איך ידו של הקב"ה
מנווטת את המהלכים
הטבעיים לכאורה. ראו את
רצף הניסים

ימים האחרונים העולם כולו מדבר
על הניסים המופלאים שהתחוללו
בטיסה מדובאי לתל-אביב. גם אנשים
ציניים ופקפקנים מדברים בפה מלא על רצף
הניסים הבלתי-נמנעת שקרה שם.

וזה מחבר אותנו לפרשת בראשית, שבה
נקרא על בריאת העולם. אנחנו מכירים
את חוקי הטבע שעל-פיהם העולם מתנהל,
ולכאורה איננו רואים את ידו של הבורא.
אלא שבששת ימי בראשית נבראו לא רק

השמיים והארץ וכל פרטיהם, אלא גם חוקי
הטבע, והקב"ה מנהל את עולמו גם דרך מערכות
הטבע עצמן.

לכן יהודי מאמין אומר על כל דבר שהוא
מתכנן לעשות - 'אם ירצה השם', 'בעזרת השם',
כי בלי הברכה מלמעלה גם הדבר המבטיח ביותר
עלול להשתבש, ואילו כשהקב"ה רוצה, גם המצב
הקשה והבלתי-אפשרי ביותר נהפך לסיפור
הצלחה.

היד האלוקית

ראינו את ידו של הקב"ה ברצף הניסים המופלאים
לכל אורך המלחמה בשלוש השנים האחרונות.
הברכה האלוקית שרתה במסירת נפשם של
הלוחמים, והנחילה לעם ישראל ניצחונות
מזהירים, שהשאירו את העולם כולו פעור פה.

אבל דווקא הטיסה בשבוע שעבר המחישה
בדרך המדהימה ביותר איך ידו של הקב"ה
מנווטת את המהלכים הטבעיים לכאורה. ראו את
רצף הניסים:

(1) קברניט המטוס הותקף בהפתעה מאחור,
באמצעות גרזן חד, תקיפה שהייתה אמורה
להמיתו. למרות פציעתו הקשה הצליח לפתוח את
דלת תא הטייס.

(2) אם שליוותה את בתה שנזקקה בדיוק באותו

שולחן שבת

מעובד על פי שיחותיו של הרבי מליובאוויטש

מה השתבש בחטא עץ הדעת

מה היה קורה אילו אדם הראשון לא היה חוטא בעץ הדעת? ייעודו המקורי של האדם נאמר במפורש: "וַיִּנְחָהוּ בְּגֶן עֵדֶן לְעֲבֹדָה וּלְשִׁמְרָה". גן עדן היה מרחב רוחני, שמור מכל מגע עם רע, ועבודת הגן ושמירתו נעשו על ידי עבודת ה' בתחום הקדושה בלבד. וכפירוש חז"ל את הפסוק "אשר ברא אלוקים לעשות" – "לתקן".

תקופת מלכות שלמה הייתה דוגמה לכך: מלכותו וחוכמתו היו גדולות כל כך, עד שמלכי העולם התבטלו לפניו בלי צורך במלחמה – כניצוץ קטן הנמשך מעצמו אל האבוקה. למעשה, כך ייראו החיים בבוא הגאולה, כפי שנאמר (ישעיה סג): "וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרְךָ וּמַלְכִים לְנֹגַהּ זֶרְחָךְ".

מן המעיין

השלכת האמת

"ויאמר אלוקים נעשה אדם" (בראשית א, כו). בשעה שבה הקב"ה לברוא את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת כיתים-כיתים וחבורות-חבורות. מהם אומרים: אל ייברא; ומהם אומרים: ייברא. חסד אומר: ייברא, שהוא גומל חסדים; ואמת אומר: אל ייברא שכולו שקרים. צדק אומר: ייברא, שעושה צדקות; שלום אומר: אל ייברא, שכולו קטטה. מה עשה הקב"ה? נטל אמת והשליכו לארץ, ונתהווה רוב למחייבי בריאתו.

(בראשית רבה)

הרוב לא קובע

מדוע כדי להשיג רוב היה צריך להשליך את האמת דווקא, ולמה לא השליך את השלום? יש להשיב: אילו השליך את השלום והאמת הייתה נשארת, לא היה בכוחם של השניים האחרים, החסד והצדק, להכריע – שאין האמת ניתנת להכרעה בידי רוב.

(רבי שלמה קלוגר)

יסוד השקר

אילו השליך את השלום, והייתה האמת נותרת וטוענת "אל ייברא, שכולו שקרים" – מה תועלת הייתה בדברי הסניגוריה של החסד, שהוא גומל חסדים, או בלימוד הזכות של הצדק, שהוא עושה צדקות, כשביסוד חסדיו וצדקותו של האדם טמון השקר?

(רבי מנחם מענדל מקוצק)

כותנות אור

חטא עץ הדעת חולל שיבוש בבריאה. לכאורה, אדם וחווה היו ללא יצר הרע וכיצד חטאו? אלא ששורש החטא נבע מעצם ההכרה באפשרות של הפקת הנאה עצמית: "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל". הרעיון שאפשר להשיג רווח אישי מעץ הדעת הוא שהחל את ההידרדרות, עד שזו הגיעה לחטא הממשי.

החשיפה של האדם לרע השפיעה גם על סביבתו ועל העולם כולו. מאז החטא אין רע בלי טוב ואין טוב בלי רע, עד בוא הגאולה, שבה הרע ייכחד כליל. הדבר שינה גם את ייעודו של האדם וחיוב את גירוש מגן עדן: מעתה עליו לבוא במגע עם העולם ולברר את הטוב מתוך הרע – "לעבוד את האדמה" מלשון עיבוד, להפוך את כותנות העור לכותנות אור.

שמירת הגבול

מעין הבחנה זו, שבין המצב שקודם החטא למצב שאחריו, קיים גם כיום, והוא ההבדל שבין ימות החול לשבת: בימי החול נדרש האדם ל"שִׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֶשְׂתִּיתָ כָּל מְלֹאכְתְּךָ" (שמות כח) – מצווה שתכליתה בירור וזיכרון העולם; ואילו בשבת, "וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת" (שם לד, כא)

– העולם מזדכך לא על-ידי מגע עם הגשמיים אלא על-ידי לימוד תורה ותפילה.

גבול דק מפריד בין שימוש נכון בחולין לבין עיסוק מופרז בו; בין השקעה הכרחית של הכוחות הטבעיים כדי ליצור גשמיים, לבין מעורבות מוגזמת של כוחות נעלים יותר. היהודי נדרש ליצור חיץ בין הכוחות שהוא מפנה לעיסוק בגשמיים לבין הכוחות שהוא שומר לקדושה בלבד.

זהירות מאנוכיות

לדוגמה, כוח הרצון וכוח מסירת הנפש נעלים מהרגשות ומכלי השכל. חס ושלום להשתמש בהם להשגת תאוות היצר. אדם העוסק במשא ומתן באמונה צריך להיזהר שלא לפתח גאווה ותחושה של "כוחי ועוצם ידי" לנוכח ההישגים שיישיג.

תערובת הטוב והרע גורמת שהעיסוקים הגשמיים – על אף היותם הכרחיים – מושפעים מהיצר ומונעים מרחפים אנוכיים. אפילו לימוד התורה עשוי להיות כרוך בגאווה ובתחושת ישות עצמית, וגם אהבת ה' טהורה, אם היא מבוססת על 'אני' שאוהב, יש בה שמץ של ישות. לכן לימוד התורה צריך להיות "באימה ביראה".

(רשימות חוברת יב)

אמרת השבוע

שותף לקב"ה

הרב אפרים-זלמן הלפרין היה רב בדנוור ובניי-יורק, ולימים עלה לארץ והתגורר בירושלים. הוא ייסד את המרכז הארצי לטהרת המשפחה, הפועל לבניית מקוואות טהרה ברחבי הארץ.

פעם אחת הלך אל רבי שלמה מזוויהל, להזכיר לפניו חולה מסוכן, כדי שיתפלל עליו.

אמר לו הצדיק: "מדוע לא באת לפני קידוש בליל שבת קודש? הרי בקידוש אומרים 'ויכולו', וחז"ל אמרו ש'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית' (שבת קטב) – ושותף מה שעשה עשוי".

משמעות דבריו הייתה שבשעה נעלה זו מתעוררת בשמיים עת רצון, שבה אפשר לבקש את כל אשר על ליבו של האדם והקב"ה ימלא משאלותיו.

מאז לא החסיר רבי אפרים-זלמן שום הזדמנות להיות בקידוש ליל שבת אצל רבי שלום'קה.

בריאת האדם

מהשלום באים אל האמת

בלי שלום אי-אפשר. אם אין שלום – אין כאן כלום. ואילו בלי אמת – אם תתכוון לשם שלום, תגיע בסופו של דבר גם אל האמת.

(רבי בונם מפרשיסחה)

יכולת ההשגה

"נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" (בראשית א, כו). 'אדם' מלשון 'אִדְמָה לעליון'. המשמעות של הכתוב "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" היא, שכל המדריגות שלמעלה קיימות באדם שלמטה. ומאחר שהאדם הוא בדוגמת האורות והכלים שלמעלה וכל המדריגות שלמעלה קיימות בו, יכולה להיות לו השגה בעניינים שלמעלה.

(לקוטי דיבורים)

דמות ישראל חקוקה

אדם יכול לחקוק במחשבתו את דמות פניו של בנו שנולד לו, אך קודם שנולד לו הבן, לא ייתכן שתהיה חקוקה במחשבת האב דמות הבן העתיד להיוולד. ואולם אצל הקב"ה, שאצלו העבר והעתיד שווים, אף קודם שנבראו ישראל הייתה צורתם חקוקה כביכול במחשבה העליונה, כמאמר'ל (בראשית רבה) "ישראל עלו במחשבה". זהו שרמזו הכתוב: "נעשה אדם" – היינו ישראל הנקראים 'אדם'; "בצלמנו כדמותנו" – באותם צלם ודמות שהיו חקוקים תחילה במחשבה.

(הבעל-שם-טוב)

רצועות לתפילין
בכשרות העדה החרדית

כל חומרי הייצור והצביעה מן המותר בפיר

מליחת העורות העיבוד, הצביעה וחיתוך הרצועות נעשית ע"י יהודים יראי שמיים לשמה, מתחילה עד גמירא - בעבודת יד

עורות הרצועות ללא חשש בכורות

להזמנות: צבי אייל 054-6761328

ש"ק ה'ל' טוה פרקים א"ג א' פרק ז ב' פרק ח ג' פרק ט ה'ל' נערה בתולה פרק א ד' פרק י ה' פרק יא ו' פרק יב ה'ל' טוה פרק א פרק אחד ליום	ש"ק ה'ל' טוה פרקים א"ג א' פרקים ד"ו ב' פרקים ד"ט ג' פרקים י"ב ד' פרקים י"ג ה' פרקים י"ד ו' פרקים ט"ו ז' פרקים ט"ז ח' פרקים ט"ח ט' פרקים ט"ט י' פרקים ל"א פרק אחד ליום	לוח יומי ללימוד הרמב"ם כתקנת הרבי מליובאוויטש לשיעורים ולפרטים נוספים: chabadisrael.co.il/rambam
--	---	---

גאולפדיה

הניגודיות שבאדם

אדם. התכלית של הבריאה – "נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים" – נמסרה לאדם, שעליו אומר הקב"ה: "הן האדם ה' פֶּאֶחַד מִמֶּנּוּ". ייחודו של האדם בא לידי ביטוי בדרך בריאתו: כל הברואים נבראו בבת אחת – הגוף והנפש יחדיו; אבל בבריאת האדם נוצר תחילה הגוף: "וַיֵּצֵר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה" – גולם נטול חיות, ורק אחר כך ניתנה בו נשמה.

פער זה בין גוף האדם לבין נפשו משקף את שני הקצוות המנוגדים שבאישיותו. מצד גופו יש לו נטיות מהשפלות שבבריאה, עד לדרגת עפר ממש. כנגד זאת יש בו נשמה רוחנית נאצלת ביותר, שבמהותה העצמית היא מעל כל הבריאה וגדרה, ועלידה האדם יכול להגיע לפסגות מופלאות של רוחניות וטוב.

גוף האדם נוצר מן העפר דווקא, מהדבר הנחות ביותר, שכן אילו היה נברא מחלקי הנעלים יותר של העולם, לא היה יכול להרים את חלקיו התחתונים. לכן נברא גופו מעפר הארץ, מהרובד הנמוך ביותר, כדי שבהתרוממותו ירים גם את העולם מלמטה.

נמצא אפוא שנחיתות גופו של האדם היא ממעלותיו דווקא, שעלידי כך יוכל לרומם אף את ה'דומם' לקדושה. כשיהודי אוכל לשם שמיים ומשתמש בגופו לעבודת ה' – הוא מעלה לקדושה את העולם כולו, מחלקיו הנמוכים ביותר ועד הדרגות הגבוהות ביותר, ובכך הוא מכשיר את העולם כולו לקבלת אור הגאולה (ראו תורה אור בראשית ג, ד. תורת חיים בראשית).

אהבת ישראל

בריאת האדם סוד האחדות

בשונה משאר בעלי-החיים, האדם נברא יחיד. חז"ל (סנהדרין לז, א) נותנים על כך שני טעמים: א) ללמדנו שכל אדם הוא 'עולם מלא'; ב) 'מפני שלום הבריות, שלא יאמר אדם לחברו, אבא גדול מאביך'.

שני הטעמים הללו מנוגדים לכאורה. הטעם הראשון מדגיש את גדולתו וחוזקו של האדם כ'יחיד', עד שהוא עולם מלא. ומכיוון שהתורה קובעת ש"אין דעותיהן שוות", בהכרח שהדבר יביא ריבוי בחילוקי הדעות, ובמלוא התוקף, דווקא

משום שכל אחד ואחד הוא 'עולם מלא'. ואם כן, הרי זה ההפך הגמור והגדול ביותר מ'שלום הבריות'!

מסביר הרבי (מכתב כללי מח" באול תשמ"ב), שאכן כל אדם הוא 'עולם מלא' ו'אין דעותיהן שוות', אך אין הדבר מצריך ומתיר לו לשלול, אפילו ברעיונו בלבד, אפשרות של דעה שנייה, ויותר מזה – דעה מנוגדת.

יתר על כן, עליו להתייחס לדעות אלה, ובכלל זה לדעה המנוגדת לשלו, בכבוד, מפני שהזולת הוא עולם מלא, ולפיכך מחובתו להתעמק בדעתו של הזולת ברצינות הראויה. גישה כזו מביאה לידי 'שלום הבריות' אמיתי ולשלום של קיימא, ויתרה מזו, מכיוון שהדבר מבוסס על הכלל המופיע בתורה הנצחית שהיחיד הוא עולם מלא – מביא הדבר גם לידי כך שיתעמק עוד יותר בדעתו שלו, להבין יותר את מעלותיה וחסרונותיה, ועלידי כך לבוא ולהגיע אל האמת לאמיתה.

סובלים מאקדמה / פסוריאזיס / גרד שלא עובר / יובש / מחלות עור אחרות? האם שמעתם על הפטנט הישראלי מייבום?

די לסבול! יש פרוביוטיקה חדשנית לעור!

שירות לקוחות: 058-5554181 | להזמנת באתר: www.mibiome.co.il

חדש! סרום פרוביוטי סבעי לפני פורמולה מוגנת בפטנט בינלאומי המיקרוביום שלך שוב צעיר (נכשיו) במחיר השקה נזמן מוגבל. זמין באתר בלבד

העושה את הסרום שלנו ייחודי? צמצום קמטים • תומך בשיקום המיקרוביום של העור • 100% מרכיבים סבעיים, ללא מים או חומרים סינתטיים מעניק לחות ממושכת וגמישות סבעית • נספג במהירות, מתאים גם לעור רגיש •

לרשימת בתי מרקחת וחנויות טבע ורפואה: mibiome.co.il/points-of-sale

לפלאפון שלך יש כיסוי אבל מה עם הבריאות?

מטרפים לקולקטיב בריאות משפחתי ונהנים ממעטפת הגנה מקצועית כ-שליש מחיר מביטוח בריאות פרטי. כי את בריאות המשפחה לא משאירים ללא כיסוי!

077-444-7777

גפן קולקטיב
בריאות ופיננסים

בס"ד

קבלן רעום מס' 35340

הכנסה קבועה לבית הכנסת ל-25 שנה

אנו שוכרים גגות של בתי כנסת וישיבות בכל הארץ, לטובת הקמה של מערכת סולארית, ומייצרים לכם הכנסה קבועה ויציבה, ללא כל הפרעה לפעילות השוטפת.

לא נדרשת השקעה מצד בעל הנכס!

ישיבת בני דוד, עלי.

איטום חדש לגג על חשבוננו - הכן את הגג לחורף! לפרטים נוספים ובדיקת דמי השכירות:

חי פרנס מנהל פעילות בתי כנסת וישיבות 0537713457
משרד 02-9999890 שחר מזור 054-6226202

www.magalim.co.il

מעגלים אנרגיה, חברה סולארית וותיקה, פעילה משנת 2009, מאות פרויקטים בארץ ובחו"ל. כתובתנו: מושב ישעי משק 72.

מעשה שהיה

הסיפור ששכנע את הקורא בתורה

דאגה גדולה הטרידה את יהודי הכפר – הקורא בתורה נפטר ואין מי שימלא את מקומו.

זה קרה בכפר תיפנות, שבאזור העיר תרודאנת שבמרוקו. הכפר שוכן לרגלי הר תובכאל, בין רכס הרי האטלס במערב ורכס הסירווה במזרח, מעל עמק הסוס. באזור שכנו כמה קהילות יהודיות. קהילות אלו התקיימו באזור מאות שנים, עד שנות החמישים של המאה העשרים ועליית רוב תושביהן לארץ.

נופים מרהיבים אפיינו את האזורים האלה. השדות והעמקים השתרעו למרחקים. עצי האגוזים והתפוחים מילאו את הסביבה, והנהר הזורם סיפק מים לבני האדם ולבעלי החיים.

בכפר הקטן תיפנות התגוררה קהילה יהודית קטנה. בבית הכנסת המקומי התכנסו היהודים בקביעות לתפילות, ובמשך שנים היה

לקהילה קורא בתורה קבוע, יהודי ישיש שידע היטב את מלאכת הקריאה. השנים חלפו, והישיש הלך לעולמו. עם פטירתו נותרה הקהילה בלי בעל קורא.

התושבים החלו לחפש בכפרים הסמוכים בעל קורא שיוכל למלא את מקומו, אך החיפושים לא העלו דבר. לבסוף שמעו על יהודי נכבד וירא שמיים, המתגורר בעיר תרודאנת. בעבר שימש בעל קורא בכפר אחר, והיה בקי היטב במלאכה.

אנשי הכפר פנו אליו וביקשו ממנו לקבל עליו את התפקיד. להפתעתם האיש סירב.

"מדוע?", שאלו אותו.

"מלאכת הכנת הקריאה קשה עליי", השיב. "בעל קורא צריך להכין היטב את הפרשה, לשנן

את הטעמים ולדייק בכל מילה. אין זו מלאכה פשוטה, ואינני מסוגל לקבל עליי את הטרחה הזאת מדי שבוע".

התושבים ניסו לשכנעו. הם הסבירו לו כי בכל האזור כמעט אין בעל קורא מנוסה, וכי בלעדיו לא יזכו לשמוע קריאת התורה כראוי. הם ביקשו, הפצירו ודיברו על ליבו – אך האיש עמד בסירובו.

לבסוף החליטו אנשי הכפר לפנות אל הצדיק רבי יהודה וראובן ויזמאן, שישב בכפר דואזור. הצדיק היה ידוע בעמידתו לימין יהודי הכפר ובסיוע להם בענייני הכלל ובענייני הפרט. הם ביקשו ממנו שינסה לדבר על ליבו של הקורא בתורה. "אולי הרב יצליח לשכנע אותו לקבל עליו את המשרה".

זכות הקריאה בתורה. ציונו של בבא יהודה וראובן מבפנים ומבחוץ

"מלאכת הכנת הקריאה קשה עליי", השיב האיש. "בעל קורא צריך לשנן את הטעמים ולדייק בכל מילה. אינני מסוגל לקבל עליי טרחה זו מדי שבוע"

נענה הצדיק לבקשתם והזמין אליו את האיש. למוחרת הלך האיש לביתו של הצדיק. הם ישבו יחד ושוחחו בנעימות, ואז אמר לו הצדיק:

"רצוני לספר לך מעשה. הקשב היטב, ואולי תוכל להפיק ממנו לקח".

וכך סיפר:

"בכפר אחד חי יהודי פשוט מאוד. הוא היה עסוק הארץ, וכמעט לא ידע דבר. גם בהלכות ובדינים הפשוטים לא היה בקי. אבל הייתה לו אהבה גדולה לדבר אחד: לקריאת התורה.

"אמנם הוא לא הבין היטב את מה שקרא, אך את טעמי המקרא ידע היטב. מדי שבוע בשבוע היה יושב ומתכונן לקריאה, חוזר ומשנן אותה שוב ושוב, עד שהיה בקי בה על בורייה. בבית הכנסת היה קורא את הפרשה בהתלהבות, בדייקנות ובנעימה, וכל הציבור נהנה מקריאתו.

"אנשי הכפר העריכו מאוד את מסירותו, אך בליבם תהו: מה יהיה גורלו של אותו יהודי אחרי מאה ועשרים שנותיו? הרי כמעט לא למד תורה, ונכשל בהלכות ובדינים מפורשים, ועם זה הייתה בו אהבה עצומה לקריאת התורה.

"לימים נפטר אותו בעל קורא. אחרי פטירתו ראוהו כמה מאנשי הכפר בחלום. הם ראו אותו רץ במהירות, נס על נפשו מפני מבקשי רעתו ההולכים וקרבים אליו, ואז התרחש דבר מופלא: ברגע שהמקטרגים כמעט השיגו אותו, ירדה לפתע בימה של אש וחצצה ביניהם ובין אותו בעל קורא. באותו רגע נסוגו המשחיתים וברחו לכל עבר, עד שלא נשאר מהם זכר.

"הסיבה שהוא ניצל הייתה משום שהתורה מגינה ומצילה, לא רק בעולם הזה אלא גם בעולם הבא. אותו יהודי פשוט אמנם לא ידע הרבה, אבל את קריאת התורה אהב בכל ליבו. בכל שבוע היה טורח ומתכונן, קורא לפני הציבור במסירות ובחביבות, והקשר הנפשי העמוק שלו עם התורה עמד לו לזכות ולהגן עליו".

הצדיק סיים את הסיפור והביט בבעל קורא שישב מולו. נראה היה שהמילים חדרו לליבו. האיש הבין פתאום איזו זכות גדולה נקרתה לידי. לאחר רגע של מחשבה אמר: "אם כן, אקבל עליי את התפקיד".

אנשי הכפר שמחו מאוד. סוף־סוף נמצא להם בעל קורא, ובבית הכנסת שבו לקרוא בתורה כבימים ימימה.

(על־פי 'בבא יהודה וראובן ויזמאן')

קונה ספרי תורה פסולים

(גם מיועדים לגניזה)

054-3175116

חיים
(עוסק מורשה)

kudushathaot@gmail.com

תשלום הוגן

וכן רוכשים כלי כסף, כתרים, רימונים ועוד

בס"ד

משלמים כבר שנים ועדיין חייבים נמעת אותו הדבר?

יוסף מנחם - 41 שנות ניסיון בבנק דיסקונט
כאן כדי לעזור לך לעשות סדר ולחזור לשקט כלכלי

משלמים חודש בחודשו? בדקו אם אפשר להוזיל ריביות, להפחית הצמדות למדד, להחזיר את הקרן למסלול של ירידה וגם לחסוך עשרות ואף מאות אלפי שקלים.

מחזור משכנתא ב-4,600 המע"מ כבר בפנים. ואתם? בדיקה ראשונית חינם וללא התחייבות

054-866-2942

יוסף מנחם משכנתאות
דובר בנקאית שוטפת

ט.ז.ח.

דיוק מדויק

דרושים/ות לכפר הנוער

פנימיית בית ספר למלאכה חב"ד קריית מלאכי מסגרת טיפולית/פוסט אישפוזית לנוער

רכז הדרכה

- משרה מלאה • תחילת עבודה מיידית
- מגורים בקרית מלאכי

תנאים טובים למתאימים

עובד/ת סוציאלי/ת למשרה חלקית או מלאה

יכול להתאים גם לסטודנטים שנה רביעית

אצלנו תקבלו:

מענק כספי שנתי קבוע	גמישות בשעות העבודה	סביבת עבודה נעימה ומשפחתית	כלכלה
---------------------	---------------------	----------------------------	-------

לפרטים נוספים יוני נגר: **052-4314468**
קו"ח יש לשלוח למייל: **yoninagar175@gmail.com**

עם הרב דוד דהן מנהל בית חב"ד בתקוע

רציתי לשאול

קשיים ואתגרים. זו תכלית בריאתו של יצר הרע, שמעמיד אותנו במבחנים ודורש מאיתנו לגלות כוחות שאולי אפילו לא ידענו עליהם, ועל-ידי זה האדם נעשה זך יותר, קדוש יותר, טהור יותר, רוחני יותר.

ידוע המשל המובא בזהר, ואדמו"ר הזקן מביא אותו בספר התניא, על המלך שמעמיד את בנו במבחן, ומי שמפתה את הבן רוצה שהוא לא יתפתה ויעמוד בניסיון. המשמעות בנמשל היא, שגם יצר הרע עצמו אינו רוצה שהאדם ייכשל!

אנחנו מכירים את זה גם באימונים, שכדי להגיע להישגים גבוהים יותר חייבים להציב אתגרים ומשימות קשות יותר, אבל המטרה אינה לשבור או לדכא אותנו, אלא לגרום לנו דווקא להתחזק ולהתגבר.

בספר התניא מוסבר שזו הכוונה בבריאת רוב הנשמות, שאינן צדיקים אלא 'בינונים', ולעולם לא יצליחו לסלק את יצר הרע. אבל הקב"ה מתענג מעצם המאבק שלהם ביצר הרע, ובכל פעם שהם דוחים את פיתויי היצר - נעשה עונג עליון בכל העולמות.

העולם נברא כדי שהאדם, שהוא הציר המרכזי של כל הבריאה, יתעלה למדרגה גבוהה יותר, ויתקן את עצמו ואת העולם. זוהי כוונת הבריאה, שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. כלומר, שיהיה עולם תחתון, עולם שבו מעורב טוב ורע, והאדם צריך לעשות את הבירור ואת התיקון.

לשם כך הקב"ה נתן לנו תורה ומצוות, בדברי חז"ל "רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות". החסידות מסבירה ש'לזכות' משמעותו - לעשות אותנו זכים יותר.

כדי שעבודת האדם תהיה בעלת משמעות, אנו נדרשים להתמודד עם

משמעות אמירת 'לחיים'

שגרם מיתה לעולם, ובמפורש - אצל נח, שהשתכר) לא היה לברכה, לכן מברכים שהפעם יהיה לחיים טובים.

מכאן עבר המנהג לכל המברך על היין ואף על כל משקה חריף, בכל העדות, שהוא מאחל למסובים: 'לחיים'. וכבר מצאנו בגמרא שרבי עקיבא עשה משתה לבנו, ועל כל כוס וכוס שהביא, אמר: "חמרא וחיי לפום רבנן" (יין וחיים לחכמים ולתלמידיהם).

כשמאחלים 'לחיים' נהוג להשיב: 'לחיים טובים ולשלום'. חסידי חב"ד נוהגים להשיב, כמנהג המגיד ממזריטש: 'לחיים ולברכה'.

מברכים תחילה 'בורא פרי הגפן' ושותים מעט (כדי שלא להפסיק בין הברכה לשתיה), ורק אחר-כך אומרים 'לחיים', וזאת כדי להקדים כבוד שמייס לכבוד הבריות.

מקורות: שבת סז.ב. עירובין סה.א. סנהדרין מג.א. תנחומא פקודי, ב. אבודרהם, קידוש ליל שבת בביהכ"נ (ירושלים תשכ"ג, עמ' קנא). רמ"א ושו"ע אדמו"ר הזקן סו"ס קעד. כף החיים קעננה ושי"ח. היום יום, כט אדר"ר. אוצר דינים ומנהגים עמ' 178.

הרב יוסף גינזבורג רב אזורי, עומר

הלכה למעשה

שאלה: מה המקור לנוהג לאחל 'לחיים' כששותים יין או משקה חריף?

תשובה: בעדות ספרד נהוג שבקידוש ובהבדלה, קודם ברכת הגפן, פונה המקדש אל המסובים במילים: 'סברי מרנן?', והם עונים: 'לחיים!' (בעדות אשכנז לא נהוג לענות). הפירוש הפשוט הוא, שהמקדש שואל את המסובים אם רצונם לצאת ידי חובת הברכה, והם עונים 'לחיים', שבלשון התלמוד פירושו 'הן'.

עוד הסבר: בעבר, מי שנתחייב בדיני נפשות היו משקים אותו יין חריף, למעט את סבלו. ואכן אמרו חז"ל: "לא נברא יין אלא לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים, שנאמר (משלי לא, ו): 'תגן שכר לאֲוֹד וַיֵּן לְמִרְיָ נֶפֶשׁ'". לכן המרים כוס יין שואל 'סברי מרנן?', והמסובים עונים 'לחיים' - לחיים תהיה כוס זו.

עוד טעם: בפעמים הראשונות שהיין נזכר בתורה (במדרש - בעץ הדעת,

תקציר: מר יורם מנסה לערום קשיים על התהלכה, ללא הצלחה. אז מדוע, בעצומה של התהלכה השמחה, ר' יוסף-יצחק נראה מטרד?

יורם בא 'לעזר'

"זה עתה קבלתי את הדבר הזה מאחד הילדים", פתח בלי כל הקדמות, ושלף מכיסו שקית שתיה ממתקת, מן הסוג שחלקנו קדם לכל הילדים, "ואני רוצה לשאל אותך, כמארגן התהלכה הזאת, באיזו רשות אתה מחלק לילדים שקיות שתיה שתאריך השמוש בהן כבר עבר?"

"לא יכול להיות", הגיב ר' יוסף-יצחק ספונטנית. הוא הביט בתאריך המדפס על השקית והחזיר. "מוזר מאוד", אמר בשפל קול. "אני זוכר בבטחון שבדקתי את התאריכים של כל ארגזי השתיה! אולי התערבבה לה שקית יחידה?". אגלי וזה גדולים בצבצו עתה על מנחם של ר' יוסף-יצחק. הוא הבין פתאום לאן חותר מר יורם. יורם הביט בו במבט אטום. "אתה מבין שאם מצאנו שקית אחת כזאת יתכן שיש עוד כמותה. אז אני מבקש שתודיע מיד לילדים שלא להשתמש בשקיות! דבר נוסף: במקרה זה, אני, פרץ בטחון כללי, לא יכול לקבל אחריות לקיימה של תהלכת ילדים בחם הזה בלי שתיה מספקת, ואני נאלץ להורות על עצירת התהלכה ופאר הילדים!". המרצע יצא אפוא מן השק.

ר' יוסף-יצחק נעץ בו מבט ארוך. "אתה יכול בבקשה להצביע לי על הילד ש... נתן לך את השקית הזאת?"

"בטח!... אה...", התבלבל יורם. "כרגע שאראה אותו, כמובן. וכי מה אתה חושב, שהבאתי אתי את השקית הזאת מן הבית?"

"אני יודע?", משה ר' יוסף-יצחק בכתפיו. "הי! חמוד! הראה לי רגע את השקית שלך, אני כבר מחזיר לך".

אותו ילד היה באמת חמוד. "הרב! אתה יכול לשנות חצי. זה בסדר... ור' יוסף-יצחק חזר וצבט בלחיו. "תודה, אני לא צמא". הבטנו יחד בתאריך; התאריך היה בסדר גמור. כשלושה חדשים קדימה מל"ג בעומר! שקית נוספת שנבדקה הניבה אותן תוצאות.

ר' יוסף-יצחק נטל את המיקרופון בידו. "ילדים יקרים! קבלתם שקיות שתיה. כל ילד מתבקש לומר שני דברים חשובים לפני שהוא שותה מן השקית: א'ל"ה, לבדק אם התאריך בתקף, ליתר בטחון. וב"ת, לברך, כמובן. מברכים 'שהכל נהיה בדברו'."

המשך: יבוא

"ר' יוסף-יצחק!", משכתי בשרוולו, "אנחנו, צ"קו ואני, בלחץ, מפני שאיננו רגילים לעמוד על במה ולספר את ספורנו באזני מאות ילדים. אבל אתה, ממה אתה לחוץ? ברור השם הפכת אותנו ל'אטרקציה'... יש כאן ילדים פי שנים מבשנה שעברה, ברור השם!"

"חס וחלילה, ברור השם! מי לחוץ?", נסה ר' יוסף-יצחק להכחיש. "אני פשוט חושש טפנת שיוורם הזה, שכל כך השתדל 'לעזר' לנו לקראת התהלכה, יופיע כאן פתאום, כדי לבדק איפה עוד הוא יכול 'לעזר' לנו..."

צחקנו מקרב לב. על זה לא חשבנו. צ"קו טען בהגיון: "יורם כל החיים שלו יושב במשרד. גם הצרות שהוא עושה, זה מהמשרד, בלי להתאמץ. לחשב שהוא יעשה מאמץ וירד לשטח? זה כבר מגזם!"

"לא!", צנה ר' יוסף-יצחק במבט עגום. "אני לא חושש שהוא יטריח עצמו במיוחד לבוא אלינו כדי לעשות לנו עוד כמה בעיות. חלילה! אבל הוא מסגל לרצות לבוא רק כדי להוכיח שאכן התהלכה שלנו אכן נותרה חסרת אטרקציה ולא מצלחת, ועל הדרך, מפני שהוא כבר ממילא באזור, אולי גם יוכל 'לעזר' לנו במשהו..."

"ר' יוסף-יצחק צודק. הוא מסגל!", אמר צ"קו פתאום ופניו התמיצו. בלי מלים הבנו מיד. את אשר יגרנו, בא. מכונית משטרתית עצרה בחריקה לידנו וממנה ירד איש חמור סבר, יורם בכבודו ובעצמו. הוא זכה מיד את ר' יוסף-יצחק ונגש אליו לשירות.

פרשה מי יודע

הענש מרמז בתורה

שאלה: אחרי חטא עץ הדעת גרש הקדוש-ברוך-הוא את אדם מגן העדן, כדי שלא יאכל מעץ החיים ויחיה לנצח. מדוע לא אכל מעץ החיים קדם לכן?

תשובה: החיד"א (רבי חיים דוד אזולאי) מסביר: עץ החיים דומה לתרופה. אם אדם בלע רעל ומיד אחר כך שתה את התרופה – יבריא, אבל אם יבלע תרופה ומיד אחר כך ישתה רעל – התרופה לא תציל אותו. לכן אם אדם הראשון היה טועם מעץ החיים קדם החטא – זה לא היה מגן עליו מפני המות שנגזר עליו אחרי שחטא.

שאלה: איך יתכן שאדם הראשון, שהיה צדיק, נכשל באכילה מעץ הדעת, והלא הקדוש-ברוך-הוא מגן על צדיקים מלהכשל באסור?

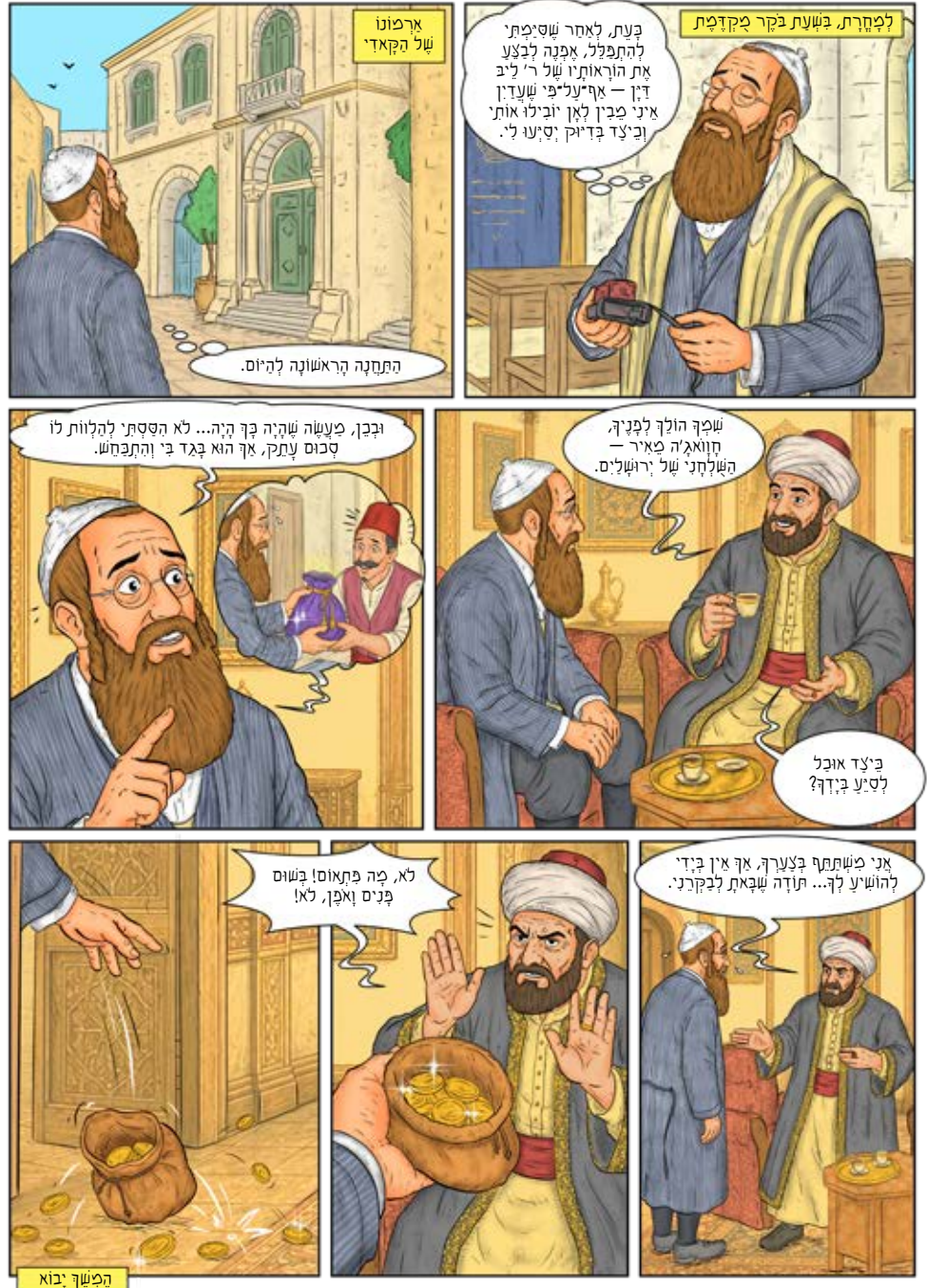
תשובה: רבי שמואל יפה אשכנזי מסביר שהשמירה על הצדיק היא מפני חטאים בשגגה, ואלו אדם הראשון ידע שאסור לו לאכל מפרי עץ הדעת ויכל זאת אכל. בעלי התוספות מסבירים שפרי עץ הדעת בעצם היה מתר באכילה, והאסור עליו היה זמני בלבד, עד כניסת השבת בערב.

שאלה: אחרי שהנחש פתה את חוה לאכל מעץ הדעת, נלקחה ממנו יכלת הדבור. מדוע ענש זה אינו כתוב בפרוש בתורה?

תשובה: הרבי מליובאוויטש מסביר שהענש הזה אכן מרמז בתורה. הקדוש-ברוך-הוא אמר לנחש: "פי עשית זאת, ארוך אתה מכל חית השדה". בתחלה היתה לנחש מתנה מיוחדת – יכלת לדבר, דבר שלא היה לשום בעל-חיים אחר. הוא נענש ונעשה מקלל ונחות מכל שאר בעלי-החיים: בעוד הם מסגלים להשמיע קולות ולתקשר אלה עם אלה, הנחש אבד את קולו ואינו מסגל להשמיע אלא לחישה חלשה.

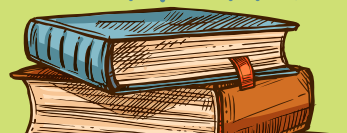
השקר חני

תקציר: לאחר שהבין כי נפל בפי ובספו נגזל מפניו, התפלל ר' פאיר לבורא העולם, ובמחווה עלה רעיון – להוציא עם ר' ליב דין, הגאון הפקח שגם הכיר היטב את טבעם של השוכנים הערבים

הלכה בשבוע

את ההלל (שאומרים בראש חודש ובמועדים) צריך לומר בעמידה, ואסור להפסיק במהלכו בדבור. דיני ההפסקה בהלל לאמירת דברים שבקדשה היא כמו דיני ההפסקה בקריאת שמע.

מה רבו מעשיך ה'

הרים של קרח

מכירים את הבטוי 'זה רק קצה הקרחון'? כשאומרים כך מתפגנים לומר שרק חלק קטן נגלה לעינינו, ואלו הרב עדין נסתר. בדיוק כך זה בקרחונים – גושי קרח ענקיים, הצפים באוקיינוסים: החלק הבולט מעל פני המים הוא כעשירית בלבד מגוש הקרח העצום, ורובו המכריע שרוי בתוך המים.

קרחונים נוצרים משלג שיורד בלי הפסקה באזורים הקרים ביותר כדור הארץ. פתיתי השלג הרפים נצמדים בשכבות, וכאשר השלג החדש נערם על גבי הישן, הוא דוחס אותו בכוח רב. המשקל והלחץ גורמים לפתיתי השלג להמציא ומצייאם מתוכם את האויר. בחלוף הזמן הם נהפכים לגושי קרח מוצקים וקשים כאבן.

חשבתם שאזורי הקרח עומדים במקומם בלי תנועה? זה לא מדויק. הרי הקרח הענקיים נעים קדימה כל הזמן באטיות רבה, לעתים בקצב של סנטימטרים אחדים ביום. כאשר קרחון יבשתי ענק כזה מגיע לשפת הים, נשברים ממנו לעתים גושים גדולים, ואלה צונחים לתוך האוקיינוס ומתחילים לשוט במרחביו.

קרחונים אלה עלולים להיות מסכנים מאוד לספינות השטות באוקיינוסים, ובמרבית הספינות צריכים להזהר מהם. מפרסמת טביעתה של אניית הפאר 'טיטניק', בהפלגת הבכורה שלה, לאחר שהתנגשה בקרחון ענק.

בעבור בעלי חיים מסכמים הקרחונים הם בית אהוב ומפנק. דבי קטב לבנים בצפון או פינגווינים בדרום, חיים על הקרחונים ובסביבתם, ומגדלים בהם את צאצאיהם.

הקרחונים מכילים את רב המים המתוקים בעולם. הם עוזרים לקרר את כדור הארץ ומחזירים את קרני השמש החמות לחלל, ממש כמו מראה ענקית.

חיים יהודיים

ככל שיודעים מתפעלים יותר

תעודת זהות. הד"ר חן טובי, יליד רעננה וכיום תושב בני-ברק. למד מדעי החיים וביוכימיה באוניברסיטת תל-אביב, חזר בתשובה במהלך לימודיו, עבד כעשר שנים במחלקת הפטנטים של חברת טבע, וכיום מלמד ביוכימיה באולפנה. הד"ר טל סינס, יליד רמת-גן, למד עם חן מדעי החיים, המשיך לדוקטורט בגנטיקה מולקולרית ולפוסט-דוקטורט בגנטיקה מולקולרית במכון ויצמן, חזר ונפגש עימו ב'טבע', וכיום עוסק בפיתוח עסקי בחברת ביוטכנולוגיה.

הפודקאסט. השיחות בין השניים החלו כשיחות חברים, ולפני כשנתיים החליט טל להפוך אותן לפודקאסט, 'מדעת' שמו, שילוב של מדע ודת. טל: "רציתי לפתוח את השיחה הזו שלנו לעוד אנשים. הרקע היה גם המתח הציבורי באותה תקופה, והתחושה שאנשים מדברים על דת מתוך בורות. כך נולד 'מדעת' - שיחה פתוחה על מדע, תורה ואמונה".

שליחות. בעבור חן, חסיד חב"ד, השיחות חידדו את תחושת השליחות: "כמי שבא במקור ממדע וגם כאיש תורה וחסידות, ברור לי שהמשימה 'לעשות לו דירה בתחתונים' חייבת להיות בתוך כלל ישראל, וזה דרך החברות המדיהמה כל-כך שיש לי עם טל".

תובנות. השיחות בין השניים הולידו תובנות רבות. טל: "הבנתי כמה אני לא יודע בתחומי התורה והרוח. גם הסיסמה 'כוחנו באחדותנו' איננה קלישאה, אלא אמת עמוקה. שיחה מכבדת בנושאים שיש בהם פערים יכולה לקרב ולחזק את שני הצדדים".

הבריאה. חן אומר שמתוך השיחות האלה עלה החיבור העמוק בין תורה למדע: "חז"ל אומרים שאדם הראשון נתן שמות לכל בעלי-החיים, והדבר מעיד על חוכמתו, שידע את

הד"ר חן טובי והד"ר טל סינס, אנשי מדע וחברים ותיקים, מנהלים בשנתיים האחרונות את הפודקאסט 'מדעת', שבו הם משוחחים על מדע, תורה ואמונה. מסע אישי שמבקש לבנות גשר בין עולמות

חברות נאמנה. חן וטל בפודקאסט ובהרצאות לקהל. אמונה ומדע שלובות זרוע

מהותו של כל יצור. הרי שדווקא מתוך הבנת הבריאה אפשר להוביל אותה לתכליתה".

הרמוניה. האם אפשר להיות איש מדע ואדם מאמין? "אני חושב ששני הדברים יכולים לחיות מאוד בשלווה", אומר טל. "יש שאלות על גשמה, תשובה ורוחניות, שהשפה המדעית אינה יודעת להשיב עליהן. אלה דברים שיכולים לחיות יחד וצריכים לחיות יחד".

אחדות. חן רואה את האחדות כבר במבנה הטבע: "בסופו של דבר הכול מורכב מאותו דבר. המדע חושף שוב ושוב את האחדות שמאחורי המורכבות. התובנה הזאת מחלחלת גם לעבודת ה' - לראות קדושה בכל פרט ולהכניס חיות חדשה בתפילה ובקיום המצוות".

פליאה. היכן רואים את הבורא בתוך הבריאה? טל: "כמעט בכל שאלה מדעית שאני נוגע בה. במיוחד בהתפתחות העובר לפלא של תינוק חי ונושם. ה-DNA, מערכת העצבים, פעולת התא. ככל שאני לומד יותר ויודע יותר, זה לא עושה את זה פחות מופלא אלא להפך".

תגובות. השניים מספרים על תגובות של אנשים שמגלים דרך השיחות עולם חדש, ומרגישים שאפשר לדבר על הכול בלי פחד. "הכבוד ההדדי בינינו הוא הפלטפורמה שעליה אנחנו יכולים לדבר על הכול", הם אומרים.

מדע. טל אומר שכשם שהשיחות האלה מלמדות שאין בסיס לחשש מהדת ומהאמונה, כך חשוב שהקהל המאמין לא יחשוש מהמדע. "אנחנו מדברים על הדרך שבה המדע מנסה למצוא ולהבין את האמת, והיכולת המופלאה שלו לתרגם את הגילויים לעולם היישומי - תרופות, תחבורה, פיתוחים חדשים. הגישה המדעית האמיתית מייצרת תובנות ותאוריות על

סמך ניסויים אמפיריים, אבל גם יודעת לזנוח אותם ברגע שעדויות חדשות מפריכות אותן".

ענווה. המדע, אומר טל, הוא כלי רבי-עוצמה אך מוגבל. "דווקא האפשרות להטיל ספק ולגלות שמה שאתה יודע היום עשוי להתגלות מחר כשגוי, היא חלק מכוחו של המדע. ככל שאני לומד יותר ומכיר יותר את המדע, אני משתומם יותר מהפלא של הבריאה".

הכי טעים, הכי אותנטי

'שאבעס שוק' במסעדה היהודית

יריד אוכל ענק עם מגוון מאכלי שבת אותנטיים מכל הסוגים והעדות

רח' מצדה 12, בני ברק | 03-5789999